

บทที่ 4

ผลการวิจัย

สภาพทั่วไปของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. จังหวัดเชียงราย

การจัดการศึกษาตามโครงการ กศ.พช. ทั้ง 28 โรงเรียน กระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ทั้ง 11 อำเภอ มีสภาพการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่โรงเรียนต่าง ๆ ดังนี้

อำเภอเมือง มีโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. จำนวน 2 โรงเรียน คือ

1. โรงเรียนบ้านบ่อทอง เริ่มเข้าโครงการ กศ.พช. ปีพ.ศ. 2530 มีครู 10 คน มีนักเรียน 168 คน เป็นโรงเรียนที่อยู่ริมทางหลวงสายเชียงราย-แม่สาย โรงเรียนอยู่ห่างจากชุมชนประมาณ 1 กิโลเมตร มีการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมการศึกษาให้แก่เด็กในโรงเรียนหลายโครงการ เช่น ทำปุ๋ยหมัก ทำรองเท้าน้ำจากยางรถยนต์ ถักกระเป๋า ปั่นซีเมนต์บล็อก อาหารกลางวัน ศูนย์ข่าวสารหรือหอกระจายข่าว ทนต-สาธาดนุสข เป็นต้น นอกจากนั้นก็มีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบให้แก่ประชาชนในชุมชน เช่น หอกระจายข่าวสู่ชุมชน การอบรมผู้นำท้องถิ่น และกลุ่มสนใจทางวิชาชีพ ในรูปของการหาวิชาชีพมาเผยแพร่แต่ยังไม่ได้จัดทำกันอย่างจริงจัง ในการจัดการศึกษาที่เป็นส่วนของกิจกรรมเสริมให้แก่เด็กนักเรียน มีหน่วยงานหลายหน่วยงานเข้ามาร่วม เช่น อนามัยตำบล เกษตรตำบล สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ศูนย์ฝึกวิชาชีพ ซึ่งโรงเรียนเชิญมาให้ความรู้เป็นครั้งคราว ในส่วนของการจัดการศึกษานอกระบบ มีหน่วยงานเกษตร-อำเภอเพียงหน่วยงานเดียว ที่เข้ามาร่วมกับโรงเรียน ปัญหาของโรงเรียนในการจัดดำเนินงานทั้งการศึกษาในและนอกระบบ คือ ขาดแคลนวิทยากร

2. โรงเรียนบ้านห้วยชมพู เข้าร่วมโครงการ กศ.พช. ปีพ.ศ. 2530 มีครู 9 คน นักเรียน 229 คน ประชากรในชุมชนพื้นที่โรงเรียนเป็นชาวไทยภูเขาเผ่า อีเก้อ มูเซอและ

ไทยใหญ่ การจัดการศึกษาจึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก การคมนาคมเดินทางเข้าหมู่บ้านได้ 2 ทาง คือ 1. นั่งเรือจากเชียงรายได้มาลงลำน้ำกกแล้วต่อรถยนต์จนถึงโรงเรียน 2. เดินทางโดยรถยนต์เข้าทางอำเภอแม่สรวย มีการจัดกิจกรรมเสริมให้แก่เด็กนักเรียน เช่น จัดกระจายเสียง มีการเยี่ยมบ้านเด็กนักเรียน ส่วนการจัดการศึกษานอกระบบ มีการจัดบริการข่าวสาร หอกระจายข่าวให้แก่ชุมชนในบางโอกาส ไม่สามารถจัดอย่างสม่ำเสมอได้ เพราะไม่มีไฟฟ้าต้องใช้แบตเตอรี่หรือเครื่องปั่นไฟฟ้า ต้องลงทุนสูงและประชาชนที่เป็นผู้ใหญ่ส่วนใหญ่ อ่านและฟังภาษาไทยไม่รู้เรื่องมีการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองแบบไม่เป็นรูปแบบโดยการพูดคุย เยี่ยมเยียนบ้าน

อำเภอแม่สรวย มีโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. 5 โรงเรียน คือ

3. โรงเรียนบ้านห้วยหมอลำ เริ่มเข้าโครงการ กศ.พช. ปี พ.ศ.2526 มีครู 16 คน นักเรียน 317 คน โรงเรียนตั้งอยู่ริมทางหลวงสายเชียงใหม่-เชียงราย เคยเป็นโรงเรียน กศ.พช.ดีเด่นประมาณปี 2528 ปัจจุบันจัดกิจกรรมเสริมให้แก่เด็กนักเรียนในโครงการ เช่น โครงการเลี้ยงปลา อาหารกลางวัน ปั่นซีเมนต์บล็อก ถนนทรีฟั่นเมือง ในส่วนของการจัดการศึกษานอกระบบนั้นไม่มีการจัดเลย มีหน่วยงานที่เข้ามาร่วมจัดการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียนหลายหน่วยงาน เช่น สาธารณสุข เกษตร ซึ่งเชิญมาเป็นวิทยากรเป็นครั้งคราว

4. โรงเรียนบ้านท่าก้อ เข้าโครงการ กศ.พช. ปี พ.ศ.2528 มีครู 18 คน นักเรียน 353 คน อยู่ริมทางหลวงสายเชียงใหม่-เชียงราย เป็นโรงเรียนอยู่ใกล้ชุมชน โรงเรียนจัดกิจกรรมการศึกษาเสริมให้แก่เด็กนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ เช่น การจัดเลี้ยงตามสายให้แก่เด็กนักเรียนตอนเช้า-กลางวัน เกษตรเพื่ออาหารกลางวัน เลี้ยงปลา ปลูกไม้ผลในโรงเรียน เลี้ยงวัว ตัดผมนักเรียน เลี้ยงไก่ ซ่อมจักรยาน อนุรักษ์วัฒนธรรม กีฬาสัมพันธ์ เป็นต้น วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ เพื่อฝึกวิชาชีพให้แก่เด็กนักเรียน จึงไม่มีการจัดการศึกษาโดยตรงไปยังพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือประชาชนในหมู่บ้าน

5. โรงเรียนบ้านแม่ต้า เข้าโครงการ กศ.พช.ปี พ.ศ.2529 มีครู 17 คน นักเรียน 335 คน อยู่ริมทางหลวงสายเชียงใหม่-เชียงราย เป็นโรงเรียนอยู่ใกล้ชุมชน

หน่วยงานเกษตรและสาธาณสุขตำบล มาช่วยเหลือโดยการรับเชิญเป็นวิทยากรและจัดยารักษาเด็กนักเรียนเป็นครั้งคราว ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมในโรงเรียนให้แก่เด็กนักเรียน เช่น ตัดผม การเพาะเห็ดฟาง ปั้นซิเมนต์บล็อก ปูยหมัก อาหารกลางวัน เป็นต้น ไม่พบกิจกรรมการศึกษานอกระบบที่จัดให้ผู้ใหญ่โดยตรง

6. โรงเรียนบ้านทุ่งพรวัว เข้าโครงการ กศ.พช.ปี 2530 มีครู 8 คน นักเรียน 121 คน ตั้งอยู่ในเขตตำบลลาวี แยกจากทางหลวงสายเชียงราย-แม่สรวย-เชียงใหม่ เข้าไปอีก 12 กิโลเมตร ประชาชนที่อาศัยในเขตบริการของโรงเรียนเป็นชาวเขาเผ่าลีซอ และเผ่ากะเหรี่ยงเป็นส่วนใหญ่ มีการสาธิตการปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงไก่ การปลูกไม้ผล เป็นกิจกรรมเสริมแก่เด็กนักเรียน สำหรับกิจกรรมการศึกษานอกระบบที่จัดให้แก่ประชาชน คือ การสอนให้รู้หนังสือ โดยนักศึกษาฝึกสอนของวิทยาลัยครูเชียงราย ระยะหนึ่งและหยุดโครงการเมื่อนักศึกษาหมดระยะฝึกสอน

7. โรงเรียนบ้านป่าแดด เข้าโครงการ กศ.พช. ปี พ.ศ.2527 มีครู 14 คน นักเรียน 369 คน ครูใหญ่เป็นครู ในขณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติงานพัฒนาชนบทระดับตำบล โรงเรียนอยู่ลึกเข้าไปจากทางแยกถนนสายเชียงราย-แม่สรวย 17 กิโลเมตร หน่วยงานที่เข้าร่วมจัดการศึกษาในและนอกระบบ เช่น เกษตรตำบล อนามัยตำบล ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน มีโครงการทั้งในและนอกโรงเรียนดังนี้ การปั้นอิฐบล็อก การจัดสหกรณ์ การออมทรัพย์ การรณรงค์เพื่อแพร่หนังสือ การทำสไลด์เผยแพร่ความรู้ การทำปุ๋ยหมัก การจัดที่อ่านหนังสือ การจัดกลุ่มสนใจด้านอาชีพ เป็นต้น

อำเภอเวียงป่าเป้า มีโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. 5 โรงเรียน คือ

8. โรงเรียนบ้านสันมะเค็ด เริ่มเข้าโครงการ กศ.พช.พ.ศ.2526 มีครู 14 คน นักเรียน 283 คน โรงเรียนตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน ซึ่งแยกออกจากทางหลวงสายเชียงใหม่-เชียงราย ประมาณ 7 กิโลเมตร มีหน่วยงานหลายหน่วยงาน เช่น เกษตรตำบล สาธาณสุขตำบล มาร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียน เช่น การจัดป้ายนิเทศในโรงเรียน จัดห้องเรียนดีเด่น นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับกลุ่มประชาชนนอกโรงเรียน เช่น เลี้ยงตามสาย ซึ่งเคยจัดกระจายข่าวสารและเสียง ซึ่งต่อลำโพงไปยังจุดต่าง ๆ ของชุมชน มี

การรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือร่วมกับครูอาสาสมัครและศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน เคยเปิดเป็นโรงเรียนผู้ใหญ่ เป็นต้น

9. โรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน เข้าโครงการ กศ.พช.ปี พ.ศ.2527 มีครู 16 คน นักเรียน 307 คน โรงเรียนตั้งอยู่ริมทางหลวงสายเชียงใหม่-เวียงป่าเป้า-เชียงราย โรงเรียนตั้งอยู่ท้ายหมู่บ้าน การตั้งบ้านเรือนของชุมชนยาวไปตามถนน มีโครงการพิเศษที่จัดให้แก่เด็กนักเรียนหลายโครงการ เช่น เพาะปลูกพืชผักและไม้ผล กิจกรรมการศึกษาส่วนใหญ่มุ่งเป็นประชากรในโรงเรียน จึงไม่มีกิจกรรมให้การศึกษาแก่ประชากรนอกระบบ

10. โรงเรียนบ้านฮ่างต่ำ เข้าโครงการ กศ.พช.ปี พ.ศ.2528 มีครู 15 คน นักเรียน 290 คน ที่ตั้งโรงเรียนแยกออกจากถนนสายเชียงใหม่-เชียงราย ไปตามทางลูกรังประมาณ 6 กิโลเมตร มีการจัดกิจกรรมพิเศษให้แก่เด็กนักเรียน เช่น การปลูกพืช-ผัก โครงการอาหารกลางวัน ลาซิดการเลี้ยงปลา การเลี้ยงผึ้ง มีการแพร่ข่าวสารก่อนเข้าเรียนและตอนพักกลางวัน มีกิจกรรมการถักและย้อมผ้าสำหรับประชาชนในชุมชน มีการจัดการเผยแพร่ข่าวสารความรู้ให้แก่ประชาชนตอนเช้าและเย็น มีการจัดสอนให้รู้หนังสือ ตามโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ ร่วมกับครูอาสาสมัครเดินสอน นอกจากนี้ยังมีการอบรมวิชาชีพการทอเสื้อ โดยใช้วิทยากรซึ่งเป็นครูในโรงเรียน จัดอบรมให้แก่กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น

11. โรงเรียนบ้านโอย่ง เข้าโครงการ กศ.พช.ปี 2529 มีครูจำนวน 16 คน นักเรียน 290 คน ที่ตั้งโรงเรียนแยกออกจากถนนสายเชียงใหม่-เชียงราย ประมาณ 6 กิโลเมตร มีการจัดกิจกรรมเสริมให้แก่เด็กนักเรียน เช่น การจัดป้ายนิเทศในโรงเรียน การปลูกพืชผักสวนครัว การจัดเลี้ยงตามสาย การปรับปรุงห้องสมุด และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จัดให้เสริมการเรียนการสอนแก่นักเรียน มีหน่วยงานที่เข้าร่วมจัดให้ความรู้แก่นักเรียน เช่น เกษตรตำบล อนามัยตำบล เป็นต้น

12. โรงเรียนบ้านโป่งเทวี เข้าโครงการ กศ.พช.ปี 2530 มีจำนวนครู 13 คน นักเรียน 192 คน ที่ตั้งโรงเรียนแยกออกจากถนนสายเชียงใหม่-เชียงรายเข้าไปประมาณ 8 กิโลเมตร กิจกรรมการศึกษาที่จัดให้แก่เด็กในโรงเรียน เช่น โครงการทอดผ้าผ้าย การจัดสหกรณ์ ออมทรัพย์ บ่อปลา อาหารกลางวัน ส่วนกิจกรรมที่จัดให้แก่ชุมชน เช่น ที่อ่านหนังสือ หน่วยงานที่เข้ามาร่วมงานทั้งในและนอกระบบ เช่น ประมง เกษตรตำบล พัฒนาการ อนามัยตำบล แต่ส่วนใหญ่ร่วมในการจัดการศึกษาเสริมแก่นักเรียนเป็นส่วนใหญ่

อำเภอแม่จัน มีโรงเรียนในโครงการ กศ.พช.รวม 2 โรงเรียน คือ

13. โรงเรียนบ้านแม่สลองใน เข้าโครงการ กศ.พช.ปี 2530 มีครูจำนวน 9 คน นักเรียน 150 คน อยู่บนเส้นทางขึ้นดอยแม่สลอง เป็นถนนลาดยางอย่างดี มีกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนและเพื่อการสาธิตเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงปลา การเลี้ยงไก่ การอบรมเสริมอาชีพเด็กนักเรียนด้านอาหาร-ขนม หน่วยงานที่เข้ามา ร่วม ส่วนใหญ่ช่วยให้ความรู้แก่นักเรียน เช่น อนามัย ประมง เกษตรตำบล ศูนย์ส่งเสริมที่ ชาวเขา เป็นต้น

14. โรงเรียนบ้านห้วยมะหินฝน เข้าโครงการ กศ.พช.ปี 2530 มีครู 14 คน นักเรียน 304 คน โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนซึ่งแยกออกจากตัวอำเภอแม่จันไปอีกประมาณ 17 กิโลเมตร มีกิจกรรมที่จัดให้นักเรียน เช่น ตัดผม ทำอัฐบลิ้อค บริการข่าวสาร ภายในโรงเรียน หน่วยงานที่เข้ามามีส่วนเป็นเกษตรตำบล อนามัยตำบล เป็นต้น เคยมี การจัดอบรมการประดิษฐ์ดอกไม้ให้แก่ประชาชนผู้สนใจ ปี 2529

อำเภอเชียงแสน มีโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. 1 โรง คือ

15. โรงเรียนบ้านหนองบัวสด เป็นโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปี 2530 มีครู 5 คน นักเรียน 59 คน โรงเรียนตั้งอยู่ติดถนนสายเชียงแสน-แม่จัน มีการจัดกิจกรรม การศึกษาในโรงเรียน เช่น ดนตรีไทย เลี้ยงปลา โครงการอาหารกลางวัน กีฬาล้มพินซ์ ในส่วนของการจัดการศึกษานอกระบบให้แก่ประชาชน ไม่ได้จัดเพราะขาดแคลนบุคลากร รวมถึงความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาแก่ชุมชน

อำเภอเชียงทอง มีโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. 1 โรง คือ

16. โรงเรียนบ้านบุญเรือง ตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน แยกจากถนนสายเทิง-เชียงทอง ประมาณ 2 กิโลเมตร มีนักเรียน 462 คน ครู 17 คน มีการจัดการศึกษาเป็นโครงการ พิเศษแก่นักเรียน เช่น สาธิตการเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ทำตะกร้า ทำรองเท้ายาง ในด้าน ประชากรนอกระบบโรงเรียน มีการเผยแพร่ข่าวสารเลี้ยงตามสาย การสาธิตทำปุ๋ยหมัก การอบรมผู้นำ เป็นต้น โดยมีสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมาช่วยจัดอบรม

อำเภอเวียงชัย มีโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. 1 โรงเรียน คือ

17. โรงเรียนบ้านร่องบัวทอง เป็นโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปี 2530 มีนักเรียน 51 คน ครู 5 คน โรงเรียนอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1 กิโลเมตร ตั้งอยู่ริมถนน ซึ่งเลยจากตัวอำเภอเวียงชัย ประมาณ 18 กิโลเมตร มีการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียน เช่น โครงการอาหารกลางวัน เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ปลูกพืชผักสวนครัว ในส่วนของการจัดการศึกษานอกระบบ มีการจัดเลี้ยงตามสาย ส่งเสริมการปลูกพืชผัก ซึ่งดำเนินการโดยโรงเรียนเอง

อำเภอแม่สาย มีโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. 1 โรงเรียน คือ

18. โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 5 เข้าโครงการปี 2531 มีนักเรียน 89 คน ครู 10 คน เป็นโรงเรียนตั้งอยู่บนดอยผาหมี แยกจากทางสายเชียงราย-แม่สาย เข้าไปประมาณ 10 กิโลเมตร นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าอาก้อ มีโครงการพิเศษที่จัดให้นักเรียน เช่น อาหารกลางวัน โครงการถนอมอาหาร โครงการปลูกพืชผักสวนครัว การพัฒนานักเรียน เป็นต้น ส่วนของกิจกรรมการศึกษานอกระบบ มีการจัดตารางเพื่อการเรียนรู้หนังสือร่วมกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ให้ชาวเขาอ่าน เขียนภาษาไทย มีการจัดอบรมการถนอมอาหารร่วมกับเคหะกิจการเกษตรอำเภอ

อำเภอพาน มีโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. 1 โรงเรียน คือ

19. โรงเรียนบ้านสันมะเค็ด เข้าโครงการ ปี 2530 มีนักเรียน 313 คน ครู 17 คน ตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน ซึ่งห่างจากตัวอำเภอไปทางอำเภอป่าแดด ประมาณ 15 กิโลเมตร มีโครงการที่จัดเป็นพิเศษแก่เด็กนักเรียน เช่น การจัดแพร่ข่าวสารกระจายเสียงในโรงเรียน การปลูกพืชผัก สวัสดิการเลี้ยงหมู เป็นต้น ในส่วนของการจัดการศึกษาแก่ประชาชนนอกระบบนั้น มีการจัดทำเผยแพร่จุลสารให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชน นอกจากนั้น ยังมีการจัดการฝึกอบรมการสานตะกร้าร่วมกับพัฒนาชุมชนอำเภอ

อำเภอเทิง มีโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. 5 โรงเรียน คือ

20. โรงเรียนแม่ลอยหลวง เข้าร่วมโครงการ ปี 2526 มีนักเรียน 353 คน ครู 17 คน โรงเรียนตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน ซึ่งแยกจากถนนสายเชียงราย-เทิง ประมาณ 6 กิโลเมตร มีโครงการพิเศษที่จัดแก่นักเรียนหลายโครงการ เช่น โครงการอาหารกลางวัน บ่อปลาสาธิต สหกรณ์ร้านค้า กีฬาสัมพันธ์ บริการทันตสุขภาพ ในส่วนของการจัดการศึกษา นอกระบบ เคยเปิดเป็นโรงเรียนผู้ใหญ่ มีการจัดการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานและ ผูกอาชีพ ซึ่งเข้าไปสัมภาษณ์ผู้ร่วมโครงการ ไม่ปรากฏมีผู้เข้าร่วมการเรียนแบบเบ็ดเสร็จ และฝึกอบรม

21. โรงเรียนบ้านร่องแซ่ เข้าร่วมโครงการ ปี 2527 ที่ตั้งของโรงเรียน แยกจากทางหลวงสายเทิง-เชียงคำ เข้าไปประมาณ 20 กิโลเมตร มีนักเรียน 357 คน ครู 16 คน มีกิจกรรมที่จัดให้แก่นักเรียน เช่น โครงการอาหารกลางวัน ประชาธิปไตยในโรงเรียน บริการสุขภาพแก่นักเรียน กีฬา อบรมอาชีพ บัณฑิตบล็อก ตัดผม ช่างไฟฟ้า ในส่วนของประชากรนอกระบบโรงเรียน มีการอบรมอาชีพการเลี้ยงโคร่วมกับมูลนิธิศุภนิมิต เชียงราย และพัฒนากร มีการจัดบริการข่าวสารกระจายเสียงตามสายร่วมกับสาธารณสุขตำบล เป็นต้น

22. โรงเรียนบ้านดงเต่า เข้าร่วมโครงการ ปี 2530 โรงเรียนตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน ซึ่งกระจายอยู่ตามถนนแยกจากถนนสายเทิง-เชียงคำ ประมาณ 15 กิโลเมตร มีนักเรียน 218 คน ครู 11 คน มีกิจกรรมพิเศษจัดแก่นักเรียนในโรงเรียน เช่น ผูกการ ตัดผม ถักไหมพรม บัณฑิตบล็อก ดนตรี กีฬา เกษตรเพื่ออาหารกลางวัน สหกรณ์ในโรงเรียน การกระจายข่าวในโรงเรียน ส่วนประชากรนอกระบบโรงเรียน มีการอบรมอาชีพด้านไฟฟ้าร่วมกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด อบรมทอผ้าก็กระตุกร่วมกับพัฒนาชุมชนอำเภอ แพร่ข่าวสารความรู้ทางหอกระจายข่าว และการรณรงค์ร่วมกับสาธารณสุขตำบล เป็นต้น

23. โรงเรียนบ้านดอนไชย เข้าร่วมโครงการ ปี 2528 โรงเรียนตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน ซึ่งแยกจากทางหลวงสายเทิง-เชียงคำไปประมาณ 5 กิโลเมตร มีนักเรียน 119 คน ครู 9 คน มีกิจกรรมจัดให้แก่นักเรียนในโรงเรียน เช่น การจัดสหกรณ์ในโรงเรียน การ

สานส้มไก่ ปลุกผัก เลี้ยงปลา ทอผ้า การกระจายข่าวสารในโรงเรียน บริการอนามัย และโครงการอาหารกลางวัน สำหรับประชาชนนอกระบบโรงเรียน มีการจัดอบรมอาหาร ร่วมกับพัฒนาชุมชน

24. โรงเรียนบ้านป่าแดงห้วยหลวง เข้าร่วมโครงการ ปี 2529 ตั้งอยู่ริมถนน สายเทิง-เชียงราย มีครู 18 คน นักเรียน 343 คน มีการจัดกิจกรรมแก่เด็กนักเรียน เช่น การปั้นซีเมนต์บล็อก การตัดผม สหกรณ์ร้านค้า การกระจายข่าวสารตามสาย การปลุกพืชผัก การทำรองเท้ายาง เป็นต้น ในส่วนของการจัดการศึกษาแก่ประชาชนนอกโรงเรียน ไม่มีการจัดโดยตรง เพราะโรงเรียนมุ่งพื้นฐานไปทีเด็กและเห็นว่าในชุมชนมีหน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการอยู่แล้ว จึงควรเป็นบทบาทของหน่วยงานดังกล่าวในการจัดการศึกษาแก่ชุมชน

อำเภอพญาเม็งราย มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ กศ.พช. จำนวน 4 โรงเรียน คือ

25. โรงเรียนบ้านสันสลี เข้าร่วมโครงการ ปี 2526 โรงเรียนตั้งอยู่ริมถนน ซึ่งแยกจากตัวอำเภอประมาณ 2 กิโลเมตร มีนักเรียน 524 คน ครู 28 คน มีกิจกรรมพิเศษที่จัดแก่นักเรียน เช่น การเลี้ยงไก่ เลี้ยงผึ้ง เลี้ยงนกกระทา การเพาะเห็ด จัดอาหารกลางวัน ปลุกพืชผัก สหกรณ์ในโรงเรียน จัดบริการสุขภาพ จัดกระจายเสียงในโรงเรียน ส่วนประชาชนนอกระบบโรงเรียน เคยจัดอบรมเพาะเห็ด เสียงตามสายและรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ เมื่อปี พ.ศ.2528-2529 ปัจจุบันมีการจัดทำวารสารเผยแพร่แก่ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป รวมทั้งการกระจายข่าวเสียงตามสายเป็นบางครั้ง

26. โรงเรียนบ้านไผ่ยามิตรภาพที่ 168 เข้าร่วมโครงการ ปี 2527 ที่ตั้งโรงเรียนแยกจากตัวอำเภอไปตามถนน ร.พ.ช. ประมาณ 20 กิโลเมตร มีนักเรียน 406 คน ครู 19 คน มีกิจกรรมที่จัดให้แก่นักเรียนในโรงเรียน เช่น โครงการสหกรณ์ ตัดผม ประชาธิปไตยในโรงเรียน มวยไทย กีฬาสัมพันธ์ บริการสุขภาพ การจัดอาหารกลางวัน ปลุกพืชผัก เป็นต้น ส่วนการจัดการศึกษาแก่ประชาชน ไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะโรงเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานระดับสูงขึ้นไป อีกทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ที่ทำงานในชุมชนไม่ค่อยมาติดต่อกับโรงเรียน โรงเรียนต้องเป็นฝ่ายไปติดต่ออยู่ตลอด

27. โรงเรียนบ้านแม่คำกลาง เข้าร่วมโครงการ ปี 2528 ตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน ซึ่งแยกจากถนนสายเทิง-เชียงของไปประมาณ 20 กิโลเมตร มีนักเรียน 229 คน ครู 13 คน มีการจัดกิจกรรมเสริมการศึกษาแก่นักเรียน เช่น ประชาธิปไตยในโรงเรียน กีฬา สันติภาพ จัดหอกระจายข่าว เป็นต้น ส่วนการจัดกิจกรรมการศึกษาให้แก่ประชาชน เช่น การจัดหอกระจายข่าว การจัดการศึกษาสายสามัญนอกโรงเรียน เป็นต้น มีหน่วยงานที่เข้าร่วมจัดการศึกษา เช่น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อนามัยตำบล เป็นต้น

28. โรงเรียนบ้านสบเปา โรงเรียนตั้งอยู่ริมถนนสายพญาเม็งราย-เวียงชัย มีครู 20 คน นักเรียน 405 คน มีการจัดกิจกรรมเสริมการศึกษาแก่นักเรียน การจัดเสียงตามสายในโรงเรียน กิจกรรมการเลือกตั้งตัวแทนนักเรียน กีฬาสัมพันธ์ สาธิตการปลูกพืชผัก การจัดอาหารกลางวัน เป็นต้น ส่วนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนนอกโรงเรียน เช่น จัดเสียงตามสายในชุมชน การอบรมแม่บ้าน เป็นต้น มีหน่วยงาน เช่น เกษตร อนามัย และพัฒนาชุมชนเข้าร่วมในการจัดการศึกษา

การวิเคราะห์การประสานงานการจัดการศึกษานอกระบบในโครงการ กศ.พช. ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงรายนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ กศ.พช. ในระดับหมู่บ้าน ในช่วงเดือนธันวาคม 2531-กุมภาพันธ์ 2532 ผลการศึกษาที่ปรากฏ เป็นผลมาจากการสัมภาษณ์ ประชากรซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ของโครงการ กศ.พช. 28 โรงเรียน สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและเจ้าหน้าที่โครงการ กศ.พช. 50 คน เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วม 14 คน ประชาชนผู้เข้าร่วมในโครงการ 23 คน ซึ่งแจกแจงเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

สถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

สถานภาพทั่วไปของประชากร ประกอบด้วย สถานภาพส่วนตัวของเจ้าหน้าที่และผู้บริหารโรงเรียน สถานภาพส่วนตัวของเจ้าหน้าที่และหัวหน้าหน่วยงานที่เข้าร่วมจัดการศึกษา สถานภาพของประชาชนผู้เข้าร่วมในกิจกรรมการศึกษานอกระบบ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 ตารางที่ 2 และตารางที่ 3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สถานภาพส่วนตัวผู้บริหารและเจ้าหน้าที่โครงการ กศ.พช. ในระดับพื้นที่
จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา

สถานภาพส่วนตัว		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	48	96.00
	หญิง	2	4.00
อายุ	20-30 ปี	6	12.00
	31-40 ปี	22	44.00
	41-50 ปี	22	44.00
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าอนุปริญญา	9	18.00
	อนุปริญญาและสูงกว่า	41	82.00

จากตารางที่ 1 ซึ่งเป็นสถานภาพของเจ้าหน้าที่และผู้บริหารโครงการ กศ.พช. จะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่และผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นชาย (ร้อยละ 96.00) และมีอายุอยู่ในช่วง 31-50 ปี เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.00) การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับอนุปริญญาและสูงกว่า (ร้อยละ 82.00)

ตารางที่ 2 แสดงสภาพของเจ้าหน้าที่และหัวหน้าหน่วยงานที่เข้าร่วมจัดการศึกษา
นอกระบบในเขตพื้นที่โครงการ กศ.พช. จำแนกตามเพศ อายุ ระดับ
การศึกษา และหน่วยงาน

สภาพภาพส่วนตัว		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	10	71.40
	หญิง	4	28.60
อายุ	20-30 ปี	7	50.00
	31-40 ปี	4	28.60
	41-50 ปี	3	21.40
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าอนุปริญา	3	21.40
	อนุปริญา-ปริญาตรี	11	78.60
หน่วยงาน	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	4	28.60
	พัฒนาชุมชน	3	21.40
	สำนักงานเกษตร	3	21.40
	สาธารณสุข	2	14.30
	เอกชน	2	14.30

จากตารางที่ 2 เป็นข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เข้าร่วมจัดการศึกษา
นอกโรงเรียน พบว่า เป็นชายมากกว่าหญิง อายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปี ถึงร้อยละ 50.00
อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 28.60 และช่วงอายุ 41-50 ปี เพียงร้อยละ 21.4 การศึกษา
ส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.6 อยู่ระดับอนุปริญาถึงปริญาตรี หน่วยงานที่เข้าร่วมประกอบด้วย
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 4 คน พัฒนาชุมชน จำนวน 3 คน เกษตรตำบล
จำนวน 3 คน สาธารณสุข 2 คน และหน่วยงานเอกชน จำนวน 2 คน เนื่องจากมีจำนวน
โรงเรียนที่พบการประสานงาน จำนวน 14 โรงเรียน (ดังตารางที่ 4) จึงทำการสัมภาษณ์
เจ้าหน้าที่และหัวหน้าหน่วยงานที่เข้าร่วมใน 14 ชุมชน บุคลากรบางหน่วยงานได้ถอนออก
จากพื้นที่หรือย้ายไป ไม่สามารถติดตามข้อมูลได้จำนวนหนึ่ง

ตารางที่ 3 แสดงสถานภาพของประชาชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบในพื้นที่
โครงการ กศ.พช.จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และลักษณะ
กิจกรรม

สถานภาพ		กิจกรรม การศึกษา พื้นฐาน (จำนวน)	กิจกรรม อาชีพ (จำนวน)	กิจกรรม ข่าวสาร (จำนวน)	สรุป (รวม จำนวน)
เพศ	ชาย	-	2	11	13
	หญิง	2	6	2	10
อายุ	20-30 ปี	-	-	3	3
	31-40 ปี	1	3	4	8
	41-ปีขึ้นไป	1	5	6	12
ระดับการศึกษา	ป.4 และต่ำกว่า	2	8	11	21
	ป.5-ป.7	-	-	2	2
	ม.1 และสูงกว่า	-	-	-	-
อาชีพ	ทำนา	2	7	10	19
	ค้าขาย	-	1	2	3
	รับจ้าง	-	-	1	1

จากตารางที่ 3 เป็นข้อมูลพื้นฐานของประชาชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบ มีชายเข้าร่วม 13 กิจกรรม และหญิง 10 กิจกรรม ส่วนใหญ่เข้าร่วมในกิจกรรมข่าวสารข้อมูล จำนวน 13 คน รองลงมากิจกรรมการศึกษาอาชีพ จำนวน 8 คน และเป็นกิจกรรมการศึกษาพื้นฐาน จำนวน 2 คน อายุในช่วง 41 ปีขึ้นไปมากที่สุด 12 คน และอายุ 31-40 รองลงมา 8 คน ส่วนอายุ 20-30 มีน้อย จำนวน 3 คน การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในช่วง ป.4 และต่ำกว่า อาชีพส่วนใหญ่ทำนา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาการประสานงานการศึกษานอกระบบตามวัตถุประสงค์ ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการประสานงานจัดการศึกษานอกระบบในโครงการ กศ.พช. ทำการศึกษาในรูปแบบการประสานงานตามแนวคิดของทอมป์สัน ซึ่งแบ่งรูปแบบการประสานงานออกเป็น 5 รูปแบบ นำลักษณะการประสานงาน 5 รูปแบบมาย่อเป็นข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์จากการสัมภาษณ์โรงเรียน จำนวน 28 โรงเรียน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์รูปแบบการประสานงานจำแนกตามรูปแบบการประสานงาน

รูปแบบการประสานงาน	จำนวนโรงเรียน	ร้อยละ
1. มีการประชุมประสานแผนการศึกษาร่วมกัน โดย มีผู้นำในการประสานแผน	1	3.60
2. มีการประสานงานการศึกษานอกระบบ โดย การปรับตัวเข้าหากันแบบมีองค์กรหลัก	3	10.70
3. มีการประสานงานจัดการศึกษานอกระบบ โดยการปรับตัวเข้าหากัน โดยทุกหน่วยที่ร่วมกัน ช่วยเหลือแลกเปลี่ยนระหว่างกัน	10	35.70
4. ไม่พบว่ามี การประสานงานจัดการศึกษา นอกระบบ	14	50.00

จากตารางที่ 4 พบว่า มีโรงเรียนจำนวน 14 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50 ของโรงเรียนทั้งหมด ไม่พบว่ามี การประสานงานการศึกษานอกระบบ และมีโรงเรียน 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 35.70 มีการประสานงานจัดการศึกษานอกระบบโดยไม่มีหน่วยงานใดสั่งการ

หน่วยงานใดในรูปแบบของอำนาจ ไม่มีการตกลงในบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานในการประสานแผนในพื้นที่โรงเรียนทั้ง 10 แห่ง แต่พบว่า มีการติดต่อกันอย่างไม่เป็นทางการระหว่างหน่วยงานที่ดำเนินงานร่วมกันในพื้นที่ โดยใช้ความคุ้นเคยจากการทำงานในคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติงานพัฒนาชนบทระดับตำบล ซึ่งมีพัฒนาการเป็นเลขานุการและมีตัวแทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับตำบลเป็นกรรมการ หรือความคุ้นเคยจากการทำงานร่วมกัน โดยมีนักเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน เช่น อนามัยตำบล เกษตรตำบล ทำให้ครูและเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ร่วมมือช่วยเหลืองานซึ่งกันและกันแบบพึ่งพาอาศัยต่างตอบแทน กล่าวคือ เมื่อครูมีกิจกรรมการศึกษาที่ต้องขอความช่วยเหลือ เกษตรตำบล พัฒนาการตำบล สาธารณสุขตำบล ก็จะร่วมมือกันจัดกิจกรรมการศึกษา เมื่อมีกิจกรรมการพัฒนาของพัฒนาชุมชน ก็จะได้รับความช่วยเหลือจากครู เกษตรตำบล สาธารณสุขตำบล และเมื่อสาธารณสุขมีงานที่ต้องพัฒนาองค์กร ก็มักจะได้รับความช่วยเหลือเช่นกัน จึงสรุปได้ว่าเป็นรูปแบบการประสานงานโดยการปรับตัวเข้าหากันแบบเป็นระบบ โดยมีการแลกเปลี่ยนกันไปในระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกันในพื้นที่

นอกจากนี้ ยังพบรูปแบบของการทำงานที่ใกล้เคียงกันในรูปการปรับตัวเข้าหากัน แต่มีการแลกเปลี่ยนจากโรงเรียนกับหน่วยงานที่ร่วมกับโรงเรียน โดยโรงเรียนที่พบจากการศึกษาทั้ง 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10.7 ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมการศึกษาให้ชุมชน มีการเชิญหน่วยงานอื่นในรูปของการขอความช่วยเหลือมาจัดกิจกรรม ซึ่งทำอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยบางครั้งพบกันก็เชิญมาร่วมหรือไปพบโดยไม่ออกหนังสือและบางครั้งก็ออกเป็นหนังสือเชิญ ขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องช่วยเหลือเป็นการตอบแทนแก่หน่วยงานที่โรงเรียนเคยขอความช่วยเหลือ ซึ่งจากข้อมูลที่พบ ครูมักจะเป็นคนในชุมชนหรือพักอยู่ในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

นอกจากนี้ยังพบว่า มีโรงเรียน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.60 มีการประสานงานโดยแผนแบบมีผู้นำ ในการทำงานร่วมกันนี้ไม่มีโครงสร้างของอำนาจในการสั่งการ แต่เป็น

การประสานแผนร่วมกันในระดับตำบล ซึ่งสามารถเชื่อมโยงเป็นแผนของการศึกษานอกระบบของโรงเรียน ซึ่งดำเนินการในพื้นที่หมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ การประสานแผนเริ่มจากโครงการพัฒนาพิเศษระดับตำบล มีการตั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนเข้ามาร่วมวางแผนการศึกษาร่วมกันโดยหน่วยงานซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นแกนนำ มีการจัดสรรงบประมาณพิเศษให้ออกเหนือจากงบประมาณที่หน่วยราชการได้รับ มีการประชุมร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนและติดตามผลการดำเนินงานร่วมกันในระดับตำบล

2. ผลการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะกิจกรรมการศึกษานอกระบบ ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนที่มีระดับการประสานงานแตกต่างกัน พบข้อมูลดังตารางที่ 5 และตารางที่ 6 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. จำแนกตามระดับการประสานงาน

ระดับการประสานงาน	จำนวนโรงเรียน	ร้อยละ
1. ไม่พบที่มีการประสานงานการศึกษานอกระบบ	14	50.00
2. การประสานงานการศึกษานอกระบบระดับน้อย	6	21.40
3. การประสานงานการศึกษานอกระบบระดับมาก	8	28.60

จากตารางที่ 5 แสดงจำนวนโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ซึ่งเป็นประชากรที่ทำการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 28 โรงเรียน จำแนกตามระดับการประสานงาน พบว่า ไม่พบที่มีการประสานงานการศึกษานอกระบบ ร้อยละ 50.00 มีการประสานงานการศึกษานอกระบบระดับน้อย ร้อยละ 21.40 และมีการประสานงานการศึกษานอกระบบระดับมาก ร้อยละ 28.60

โรงเรียนประถมศึกษาที่มีการประสานงานแตกต่างกัน มีลักษณะของกิจกรรมการศึกษานอกระบบ ดังตารางที่ 6 ต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนโรงเรียนในโครงการ ศ.พช. จำนวนตามระดับการประสานงาน และกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน

ระดับ การประสาน งาน	ประชากร คิดเป็น ร้อยละ	กิจกรรมการศึกษาพื้นฐาน						กิจกรรมการศึกษาภายใน				กิจกรรมการศึกษาด้านข่าวสารข้อมูล								รวม	
		แหล่ง เรียนรู้ หนังสือ	การสนทนา เพื่อ รู้ เข้าใจ	การศึกษา สำนึก ทางไกล	รวมกิจกรรม		กลุ่ม สนใจ วิชาอื่น	วิทยากร ระยะ สั้น	รวมกิจกรรม		ทอ กระจาย ข่าวสาร	ที่อ่าน หนังสือ	วารสาร	ป้าย นิเทศน์	สไลด์	รวมกิจกรรม					
					จำนวน	ร้อยละ			จำนวน	ร้อยละ						จำนวน	ร้อยละ				
ไม่พบการ ประสาน	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	1	1	-	7	20	7	20.0		
ประสาน ระดับน้อย	21.43	1	1	-	2	5.7	3	1	4	11.4	2	-	1	-	-	3	8.6	9	25.7		
ประสาน ระดับมาก	28.57	3	-	1	4	11.4	4	4	8	22.8	5	1	-	-	1	7	20	19	54.3		
รวม	100	4	1	1	6	17.1	7	5	12	34.3	11	2	2	1	1	17	48.6	36	100		

จากตารางที่ 6 พบว่า โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ที่ไม่พบการประสานงาน จัดการศึกษานอกระบบ ซึ่งมีจำนวนถึงครึ่งหนึ่ง ไม่พบว่ามีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ ทางด้านการศึกษาพื้นฐานและการศึกษาด้านอาชีพ แต่พบว่ามีการจัดกิจกรรมการให้ข่าวสาร ข้อมูลทางการศึกษา เป็นหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสาย จำนวน 4 แห่ง มีการจัดที่อ่าน หนังสือประจำหมู่บ้าน จัดทำวารสารเผยแพร่ มีการจัดทำป้ายนิเทศให้ข่าวสาร อย่างละ 1 แห่ง ส่วนโรงเรียนที่มีการประสานงานน้อย มีจำนวนร้อยละ 21.43 มีการจัดการศึกษานอกระบบทั้ง 3 ลักษณะ กิจกรรมการศึกษาพื้นฐานหรือการจัดการศึกษาสายสามัญนอกระบบ โรงเรียน มีการจัดโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ การจัดการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ กิจกรรมละ 1 แห่ง การจัดการศึกษาด้านให้ความรู้ทางทักษะและวิชาชีพ มีการจัดกลุ่มสนใจ 3 แห่ง และมีการจัดอบรมวิชาชีพระยะสั้น 1 แห่ง รวม 4 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 11.7 การจัดกิจกรรมการศึกษาด้านข่าวสารข้อมูลเพื่อการศึกษานอกระบบ มีการจัดหอกระจาย ข่าว 2 แห่ง และมีการจัดทำวารสารเผยแพร่แก่ประชาชนจำนวน 1 แห่ง รวมเป็น 3 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 8.8 ของกิจกรรมทั้งหมด

โรงเรียนที่มีการประสานงานมากนั้น มีการจัดการศึกษานอกระบบทั้งการศึกษา พื้นฐาน การศึกษาทักษะอาชีพ และการให้ข่าวสารข้อมูล ซึ่งมีกิจกรรมการศึกษาจำนวนมาก กว่าโรงเรียนที่ไม่พบการประสานงาน และโรงเรียนที่มีการประสานงานน้อย คือ มีการ จัดการศึกษาในการให้พื้นฐานทางการศึกษาเป็นโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ จำนวน 3 โรงเรียน มีการจัดการศึกษาทางไกลสายสามัญนอกระบบโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง การ จัดการศึกษาด้านทักษะและวิชาชีพ มีการจัดกลุ่มสนใจ จำนวน 4 แห่ง มีการจัดอบรมวิชาชีพ ระยะยาวกว่า 100 ชั่วโมง รวม 4 แห่ง มีการจัดแพร่ข่าวสารความรู้แก่ประชาชนทาง หอกระจายข่าว 5 แห่ง มีการจัดที่อ่านหนังสือ 1 แห่ง มีการทำสไลด์เพื่อเผยแพร่ทาง การศึกษา จำนวน 1 แห่ง รวมทั้งสิ้น จำนวน 19 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 55.9 ของ กิจกรรมทั้งหมด จึงเห็นได้ว่าโรงเรียนที่มีการประสานงานมาก ซึ่งมีจำนวนเพียงร้อยละ 28.57 ทำให้เกิดกิจกรรมการศึกษานอกระบบจำนวนมากที่สุด คือ 19 กิจกรรม หรือร้อยละ 55.9

โรงเรียนที่มีการประสานงานน้อย ก็ทำให้เกิดกิจกรรมการศึกษานอกระบบจำนวนน้อยลงคือ 9 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 26.5 ของกิจกรรมทั้งหมด และโรงเรียนที่ไม่มีการประสานงาน ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 50.00 ก็ทำให้เกิดกิจกรรมการศึกษานอกระบบน้อยที่สุดคือมีเพียง 7 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 20.00 ของกิจกรรมทั้งหมด

จะเห็นว่าการประสานงานในระดับมากและน้อย ทำให้เกิดกิจกรรมการศึกษานอกระบบทั้งด้านการศึกษาพื้นฐาน การศึกษาทักษะอาชีพ และการให้ข่าวสารข้อมูลทางการศึกษา ส่วนโรงเรียนที่ไม่มีการประสานงาน มีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ ด้านข่าวสารข้อมูลเพียงด้านเดียว

3. ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อระดับการประสานงานจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ทำการศึกษาปัจจัยหรือเงื่อนไขในการประสานงานตามแนวคิดของ บิล 20 ชื่อนำมาย่อยเป็นข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ จากการสัมภาษณ์และประเมินความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะประเมินความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เป็น 4 ระดับ

จากการศึกษาสัมภาษณ์โรงเรียนตามโครงการ กศ.พช. ของจังหวัดเชียงราย ปี 2530 ทั้ง 28 โรงเรียน ได้ผลการวิเคราะห์เป็นค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามระดับการประสานงาน เป็นรายชื่อดังตารางที่ 7 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยของเงื่อนไขที่มีผลต่อการประสานงานจำแนกตามโรงเรียนที่มีระดับการประสานงานแตกต่างกัน

เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการประสานงาน	โรงเรียน		
	ที่ไม่พบ การ ประสาน งาน	ที่พบการ ประสาน งานน้อย	ที่พบการ ประสาน งานมาก
1. การยอมรับปัญหาในการประสานงานและเป้าหมาย ในการแก้ปัญหาของหน่วยงานร่วมกัน	2.88	2.88	2.91
2. การวิเคราะห์ข้อจำกัดของทรัพยากรที่ต้องใช้เพื่อ ให้งานบรรลุเป้าหมาย	1.33	1.33	2.08
3. การวิเคราะห์และแก้ปัญหาในการทำงานอย่างเป็น ระบบร่วมกัน	1.96	2.00	2.16
4. การแก้ปัญหาในอันที่จะเกิดประโยชน์แก่ประชาชน ผู้รับบริการส่วนรวม	2.44	2.55	2.50
5. มีการเน้นเป้าหมายมากกว่าวิธีการทำงาน	2.51	2.66	1.41
6. การติดต่อสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบของหน่วยงานที่ ทำงานร่วมกัน	2.40	2.44	2.41
7. ความสัมพันธ์ของผู้บริหารระดับสูงอย่างเป็นระบบ และนำไปปฏิบัติได้	1.59	1.55	1.66
8. การที่หน่วยงานมีความสัมพันธ์กันในโครงสร้าง การปฏิบัติ	2.88	2.88	3.00

ตารางที่ 7 (ต่อ)

เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการประสานงาน	โรงเรียน ที่ไม่พบ การ ประสาน งาน	โรงเรียน ที่พบการ ประสาน งานน้อย	โรงเรียน ที่พบการ ประสาน งานมาก
9. การตกลงในเป้าหมายการทำงานร่วมกันระดับสูง และระดับปฏิบัติ	1.03	1.11	1.50
10. การยอมรับว่าการดำเนินงานร่วมกันจะทำให้เกิด ประสิทธิภาพดีกว่า	2.81	2.55	3.00
11. การแสดงความพร้อมในทรัพยากรของหน่วยงาน เพื่อนำไปแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานอื่น	1.40	1.66	1.58
12. การเห็นความจำเป็นที่จะต้องยกระดับภาพพจน์ หรือชื่อเสียงของหน่วยงานให้ดีขึ้น	2.55	2.88	2.83
13. การเห็นว่าได้ร่วมงานกับหน่วยงานที่มีความ สำคัญกว่า	1.81	2.22	2.41
14. ความหวังในการประสานงานร่วมมือ เพื่อ จะได้ร่วมโครงการที่มีคุณค่าและแนวโน้ม ที่ดีกว่านั้น	2.77	2.88	2.91
15. การเกรงว่าถ้าไม่ร่วมมือจะทำให้หน่วยงานอื่น มาทำหน้าที่แทน	0.29	0.50	0.25
16. การเปิดโอกาสให้หน่วยงานสามารถขยาย ขอบเขตของงานหรือสถานภาพ	2.59	2.55	2.66

ตารางที่ 7 (ต่อ)

เงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน	โรงเรียน		
	ที่ไม่พบ การ ประสาน งาน	ที่พบการ ประสาน งานน้อย	ที่พบการ ประสาน งานมาก
17. การที่เจ้าหน้าที่และผู้บริหารมีความรู้ ความ สามารถในการประสานงานดีพอ	1.00	2.77	2.50
18. การมีข้อผูกพันระหว่างหน่วยงานให้ทำงาน ร่วมกัน	2.44	3.00	3.00
19. การมีระบบการแลกเปลี่ยนที่เสมอภาคและ นำไปปฏิบัติได้ระหว่างหน่วยงาน	2.65	2.88	2.83
20. การยอมรับจากผู้มีอำนาจหรือผู้บริหารระดับสูง ในกิจกรรมที่ทำร่วมกันว่าเป็นอำนาจหน้าที่ จะทำได้	2.77	3.00	3.00

จากตารางที่ 7 ทำการศึกษารายละเอียดประกอบของการประสานงาน จำนวน 20
เงื่อนไข พบว่า

1. ความเห็นด้านการยอมรับปัญหาการประสานงานและเป้าหมายในการแก้ปัญหา
ของหน่วยงานร่วมกัน พบว่า เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับการประสานงาน กล่าวคือ
โรงเรียนกลุ่มที่ไม่พบว่าการประสานงานและ โรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานน้อย มีค่า
เท่ากับ 2.88 ส่วนกลุ่มโรงเรียนที่มีการประสานงานมาก มีแนวโน้มสูงขึ้น มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 2.91

2. ความเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อจำกัดของทรัพยากรที่ต้องใช้ เพื่อให้งานบรรลุผล พบว่า เป็นปัจจัยสัมพันธ์กับระดับการประสานงาน กล่าวคือ โรงเรียนกลุ่มที่ไม่พบการประสานงานและมีการประสานงานน้อย มีค่าเท่ากับ 1.33 ส่วนโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานมาก มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น เท่ากับ 2.08

3. ความเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแก้ปัญหาในการทำงานอย่างเป็นระบบร่วมกัน พบว่า เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับการประสานงานที่แตกต่างกัน กล่าวคือ โรงเรียนกลุ่มที่ไม่พบว่ามีมีการประสานงาน มีค่าเท่ากับ 1.96 ส่วนโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานน้อย มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น มีค่าเท่ากับ 2.00 และมีค่าสูงขึ้นอีกในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานมาก เท่ากับ 2.16

4. ความเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่จะให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนส่วนรวม พบว่า เป็นปัจจัยที่ไม่สัมพันธ์กับระดับการประสานงานที่แตกต่างกัน กล่าวคือมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.44 ในโรงเรียนกลุ่มที่ไม่พบว่ามีมีการประสานงาน และมีค่าเพิ่มขึ้นในกลุ่มโรงเรียนที่มีการประสานงานน้อย เท่ากับ 2.55 ส่วนโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานมาก มีค่าลดลง เท่ากับ 2.50

5. ความเห็นในการเน้นเป้าหมายมากกว่าวิธีการทำงาน พบว่า เป็นปัจจัยที่ไม่สัมพันธ์กับระดับการประสานงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 ในโรงเรียนกลุ่มที่ไม่พบว่ามีมีการประสานงานและมีค่าเพิ่มขึ้นในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานน้อย เท่ากับ 2.66 ส่วนโรงเรียนที่มีการประสานงานมากกลับมีค่าลดลง เท่ากับ 1.41

6. ความเห็นในการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบของหน่วยงานที่ทำงานร่วมกัน พบว่า เป็นปัจจัยที่ไม่สัมพันธ์กับระดับการประสานงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 ในกลุ่มโรงเรียนที่ไม่พบว่ามีมีการประสานงาน และเพิ่มขึ้นในกลุ่มโรงเรียนที่มีการประสานงานน้อย เท่ากับ 2.44 ส่วนกลุ่มโรงเรียนที่มีการประสานงานมาก มีค่าลดลง เท่ากับ 2.41

7. ความเห็นเกี่ยวกับการมีความสัมพันธ์ของผู้บริหารระดับสูงอย่างเป็นระบบและนำไปปฏิบัติได้ พบว่า เป็นปัจจัยที่ไม่สัมพันธ์กับระดับการประสานงาน กล่าวคือ โรงเรียนกลุ่มที่ไม่พบว่ามีมีการประสานงาน มีค่าเท่ากับ 1.59 ส่วนโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานน้อย มีค่าลดลง เท่ากับ 1.55 และมีค่าสูงขึ้นในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานมาก เท่ากับ 1.66

8. ความเห็นเกี่ยวกับการที่หน่วยงานมีความสัมพันธ์กันในโครงสร้างการปฏิบัติ พบว่า เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับการประสานงาน ซึ่งมีค่าเท่ากับในโรงเรียนกลุ่มที่ไม่พบว่ามี การประสานงาน กับโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานน้อย เท่ากับ 2.88 และมีค่าเพิ่มขึ้นในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานมาก เท่ากับ 3.00

9. ความเห็นเกี่ยวกับการตกลงในเป้าหมายการทำงานร่วมกันระดับสูงและระดับปฏิบัติ พบว่า เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับการประสานงาน กล่าวคือ โรงเรียนกลุ่มที่ไม่พบว่ามี การประสานงาน มีค่าเท่ากับ 1.03 และเพิ่มสูงขึ้นในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานน้อย เท่ากับ 1.11 และเพิ่มขึ้นอีกในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานมาก เท่ากับ 1.50

10. ความเห็นเกี่ยวกับการยอมรับว่าการดำเนินงานร่วมกัน จะทำให้เกิดประสิทธิ-
ภาพดีกว่า พบว่า เป็นปัจจัยที่ไม่สัมพันธ์กับระดับการประสานงาน กล่าวคือ โรงเรียนกลุ่ม
ที่ไม่พบว่ามี การประสานงาน มีค่าเท่ากับ 2.81 ส่วนโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานน้อย
มีค่าลดลง เท่ากับ 2.55 แต่มีค่าเพิ่มขึ้นในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานมาก เท่ากับ
3.00

11. ความเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในทรัพยากรของหน่วยงานเพื่อนำไปแลกเปลี่ยน
กับหน่วยงานอื่น พบว่า เป็นปัจจัยที่ไม่สัมพันธ์กับระดับการประสานงาน กล่าวคือ โรงเรียน
กลุ่มที่ไม่พบว่ามี การประสานงาน มีค่าเท่ากับ 1.40 มีค่าเพิ่มขึ้นในโรงเรียนกลุ่มที่มีการ
ประสานงานน้อย เท่ากับ 1.66 และมีค่าลดลงในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานมาก
เท่ากับ 1.58

12. ความเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นที่จะต้องยกระดับภาพพจน์ หรือชื่อเสียงของ
หน่วยงานให้ดีขึ้น พบว่า เป็นปัจจัยที่ไม่สัมพันธ์กับระดับการประสานงาน กล่าวคือ โรงเรียน
กลุ่มที่ไม่พบว่ามี การประสานงาน มีค่าเท่ากับ 2.55 มีค่าสูงขึ้นในโรงเรียนกลุ่มที่มีการ
ประสานงานน้อย เท่ากับ 2.88 และมีค่าลดลงในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานมาก
เท่ากับ 2.87

13. ความเห็นเกี่ยวกับว่าได้ร่วมทำงานกับหน่วยงานที่มีความสำคัญว่า พบว่า เป็น
ปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับการประสานงาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.81 ในโรงเรียนกลุ่มที่ไม่พบว่ามี
การประสานงาน และมีค่าสูงขึ้นในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานน้อย เท่ากับ 2.22
และยังมีค่าสูงขึ้นอีก ในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานมาก เท่ากับ 2.41

14. ความเห็นเกี่ยวกับความหวังว่าการประสานงานนี้เพื่อจะได้มีโอกาสร่วมโครงการที่มีคุณค่ากว่า พบว่า เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับการประสานงาน กล่าวคือ โรงเรียนกลุ่มที่ไม่พบว่ามีโครงการประสานงาน มีค่าเท่ากับ 2.77 และมีค่าสูงขึ้นในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานน้อย เท่ากับ 2.88 และมีค่าสูงขึ้นอีกในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานมาก เท่ากับ 2.91

15. ความเห็นเกี่ยวกับการเกรงว่าถ้าไม่ร่วมมือ จะทำให้หน่วยงานอื่นมาทำหน้าที่แทน พบว่า เป็นปัจจัยที่ไม่สัมพันธ์กับระดับการประสานงาน กล่าวคือ โรงเรียนทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นว่าไม่กลัวหน่วยงานอื่นจะมาทำหน้าที่แทน โดยโรงเรียนกลุ่มที่ไม่พบว่ามีโครงการประสานงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.29 และมีค่าสูงขึ้น เท่ากับ 0.50 ในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานน้อย และมีค่าลดลง เท่ากับ 0.25 ในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานมาก

16. ความเห็นเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้หน่วยงานสามารถขยายขอบเขตของงานหรือขยายสถานภาพ พบว่า เป็นปัจจัยที่ไม่สัมพันธ์กับระดับการประสานงาน กล่าวคือ โรงเรียนกลุ่มที่ไม่พบว่ามีโครงการประสานงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 ในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานน้อย มีค่าลดลง เท่ากับ 2.55 และมีค่าสูงขึ้นในกลุ่มโรงเรียนที่มีการประสานงานมาก เท่ากับ 2.66

17. ความเห็นเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่และผู้บริหาร มีความรู้ความสามารถในการประสานงานดีพอ พบว่า เป็นปัจจัยที่ไม่สัมพันธ์กับระดับการประสานงาน กล่าวคือ โรงเรียนกลุ่มที่ไม่พบว่ามีโครงการประสานงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 และมีค่าเพิ่มขึ้นในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานน้อย ส่วนโรงเรียนที่มีการประสานงานมาก มีค่าเพิ่มขึ้น เท่ากับ 2.50

18. ความเห็นเกี่ยวกับการมีข้อผูกพันระหว่างหน่วยงานให้ทำงานร่วมกัน พบว่า เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับการประสานงาน กล่าวคือ โรงเรียนกลุ่มที่ไม่พบว่ามีโครงการประสานงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.44 และเพิ่มขึ้นในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานน้อย และโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานมาก เท่ากับ 3.00

19. ความเห็นเกี่ยวกับการมีระบบแลกเปลี่ยนที่เสมอภาคและนำไปปฏิบัติได้ พบว่า เป็นปัจจัยที่ไม่สัมพันธ์กับระดับการประสานงาน กล่าวคือ โรงเรียนกลุ่มที่ไม่พบว่ามีโครงการ

ประสานงาน มีค่าเท่ากับ 2.65 ส่วนโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานน้อย มีค่าเพิ่มขึ้นเท่ากับ 2.88 และมีค่าลดลงในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานมาก เท่ากับ 2.83

20. ความเห็นเกี่ยวกับการยอมรับจากผู้มีอำนาจหรือผู้บริหารระดับสูงในกิจกรรมที่ทำร่วมกันว่าเป็นอำนาจหน้าที่ที่จะทำได้ พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.77 ในโรงเรียนกลุ่มที่ไม่พบว่ามีประสานงาน และมีค่าเพิ่มขึ้นในโรงเรียนกลุ่มที่มีการประสานงานน้อยและมาก เท่ากับ 3.00

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนความเห็นในเรื่องของการประสานงาน 20 ข้อ มีเงื่อนไขที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งสัมพันธ์กับระดับการประสานงานประกอบด้วย ข้อที่ 1) การยอมรับว่าเป้าหมายการประสานงานและการแก้ไขปัญหาร่วมกันมีความสำคัญ ข้อที่ 2) มีการวิเคราะห์ข้อจำกัดของทรัพยากรของหน่วยงานที่ต้องใช้ร่วมกัน ข้อที่ 3) มีการวิเคราะห์การแก้ปัญหาร่วมกันระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบ ข้อที่ 8) การที่เห็นว่ากิจกรรมที่ประสานงานมีความสัมพันธ์ในโครงสร้างและการปฏิบัติ ข้อที่ 9) มีการตกลงในเป้าหมายการทำงานร่วมกันระดับสูงและระดับปฏิบัติ ข้อที่ 13) การเล็งเห็นว่าได้มีการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่สำคัญกว่า ข้อที่ 14) การหวังว่าจะได้รับความไว้วางใจให้ร่วมงานโครงการในอนาคต ข้อที่ 18) การที่เห็นว่ามีข้อผูกพันระหว่างหน่วยงานให้ทำงานร่วมกัน ข้อที่ 20) การที่เห็นว่าผู้มีอำนาจระดับสูงคิดว่าเป็นบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน

อย่างไรก็ตาม จากการสอบถามเพิ่มเติม โรงเรียนที่ทำการศึกษายังไม่พบการประสานงานการศึกษานอกระบบ พบว่า สาเหตุมาจากขาดแคลนงบประมาณ ขาดบุคลากร บุคลากรไม่ใช่คนในชุมชน มีการเคลื่อนย้ายบ่อย โรงเรียนอยู่ห่างไกล ประชาชน ไม่ให้ความสนใจและความร่วมมือ ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ ขาดแคลนวิทยากร และผู้บังคับบัญชาระดับสูงไม่เห็นความสำคัญ ปลอมยให้จัดการศึกษา และการพัฒนาอย่างโดดเดี่ยว นอกจากนั้น พบปัญหาจากการขาดการประสานงานจากหน่วยงานอื่น รวมทั้งโรงเรียนได้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้ปกครองโดยผ่านทางนักเรียนอยู่แล้ว จึงเห็นว่าเป็นการเพียงพอ และเห็นว่าเป็นบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบทำอยู่แล้ว เกรงจะเป็นการซ้ำซ้อน เป็นต้น